

ETNOKULTŪRINIUS REGIONUS ATSPINDINČIO KRAŠTOVAIZDŽIO ATRANKOS KONKURSO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Etnokultūrinius regionus atspindinčio kraštovaizdžio atrankos konkurso (toliau – konkursas) nuostatai (toliau – nuostatai) reglamentuoja konkurso tikslus, dalyvavimo sąlygas, konkurso organizavimo, dalyvių vertinimo, laureatų paskelbimo ir apdovanojimo tvarką.

2. Konkurso tikslai:

2.1. nustatyti geriausiai etnografinius regionus – Aukštaitiją, Dzūkiją (Dainavą), Mažąją Lietuvą, Suvalkiją (Sūduvą) ir Žemaitiją – atspindinčius / reprezentuojančius kraštovaizdžio teritorinius kompleksus ar jų dalis;

2.2. išsaugoti ir puoselėti regioninį, istorinį ir kultūrinį kraštovaizdžio savitumą, skatinti etnines aplinkos gražinimo, kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo tradicijas, siekti darnos su ilgametėmis tradicijomis naujai formuojant vietos kultūrą;

2.3. ugdyti visuomenės atsakomybę už aplinką, savitų krašto tvarkymo tradicijų išsaugojimą, senų transformavimą, naujų tradicijų pritaikymą;

2.4. skatinti vietos bendruomenes, vaikus ir jaunimą padėti įtvirtinti vietovės ir regiono išskirtinumą ir aktyviai dalyvauti formuojant vietos kultūrą;

2.5. dalintis patirtimi kaip išsaugoti ir puoselėti savitus etnografinių regionų bruožus kuriant ir tvarkant kraštovaizdį.

3. Etnografinių regionų ribos nustatytos pagal Lietuvos etnografinių regionų žemėlapi, sudarytą vadovaujantis Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymu ir Etninės kultūros globos tarybos 2003 m. rugsėjo 17 d. pateikta rekomendacija „Dėl etnografinių regionų ribų nustatymo“.

4. Konkurso organizatorius – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, dalyvaujant Etninės kultūros globos tarybai.

II SKYRIUS KONKURSO SĄLYGOS IR DALYVIAI

5. Konkurse atrenkamos ir vertinamos teritorijos (kraštovaizdžio teritoriniai kompleksai), kuriose išsaugoti etnografiniam regionui būdingi kraštovaizdžio bruožai, tęsiamos, plėtojamos ir turtinamos kraštovaizdžio tvarkymo tradicijos ir jos reprezentuoja:

5.1. regiono gamtinį ar kaimiškąjį kraštovaizdį – gamtinių procesų įtakoje arba gamtinių procesų ir žmonių veiklos sąveikoje susiformavusį ir svarbiausius gamtinės struktūros bruožus išsaugojusį kraštovaizdį su sąlygiškai natūraliais miškais, pelkėmis, vandens telkiniais, mažai urbanizuotomis agrarinėmis struktūromis, ekstensyviai užstatytais kaimais, savitais želdynais: saugomos teritorijos ar jų dalys, gamtos, kultūros paveldo objektai, kiti materialiosios kultūros objektai su jų regimąja aplinka;

5.2. regiono kultūrinį urbanizuotą kraštovaizdį – žmogaus pakeistą, jo veiklos veikiamą, palaikomą ir vystomą kraštovaizdį: miesteliai, kompaktiškai užstatyti kaimai ar jų dalys.

6. Konkursui neteikiamos pavienės sodybos ir pavieniai objektai.

7. Konkursui paraiškas gali teikti savivaldybių administracijos, seniūnijos, valstybinių parkų direkcijos, kitos valstybės institucijos ir įstaigos, vietos bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos, mokyklos, kiti fiziniai ir juridiniai asmenys.

III SKYRIUS KONKURSO ORGANIZAVIMAS

8. Informacija apie konkursą ir nuostatai skelbiami Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos interneto svetainėje www.am.lt, Etninės kultūros globos tarybos interneto svetainėje www.etnotaryba.lrs.lt, informaciniuose leidiniuose, šalies ir regioninėje spaudoje, per radiją, televiziją. Apie konkurso organizavimą Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija informuoja Etninės kultūros globos tarybą ir jos regioninius padalinius, Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą, saugomų teritorijų direkcijas, savivaldybių administracijas.

9. Konkursas rengiamas dviem etapais:

9.1. I etapas – Etninės kultūros globos tarybos regioniniuose padaliniuose – iki 2015 m. spalio 15 d. (imtinai);

9.2. II etapas – Aplinkos ministerijoje;

9.3. už I konkurso etapo rengimą yra atsakinga Etninės kultūros globos taryba, už II etapą – Aplinkos ministerija.

10. Konkurso dalyviai ne vėliau kaip iki 2015 m. spalio 1 d. (imtinai) pateikia paraišką (1 priedas) ir šią informaciją:

10.1. trumpą aprašymą (1–3 psl.), kokiam etnografiniam regionui atstovauja teikiama teritorija, kokie tradiciniai kraštovaizdžio bruožai atspindi šį regioną, kokiomis priemonėmis jie išsaugoti ar atgaivinti, kokios tvarkymo priemonės, metodai padėjo išsaugoti / atkurti tradicinius kraštovaizdžio elementus (ilustruoti nuotraukomis);

10.2. trumpą aprašymą (1–2 psl.) kaip visuomenė, vietos bendruomenės dalyvauja puoselėjant kraštovaizdžio tvarkymo tradicijas (pateikti patvirtinančius straipsnius, nuotraukas ir kt.);

10.3. informaciją, kokia apsaugos sistema ir apsaugos priemonės yra ar numatomos šiai teritorijai išsaugoti (saugomos teritorijos statusas, teritorijų planavimo dokumentai, savivaldybės sprendimai, visuomenės iniciatyvos ir kt.);

10.4. grafinę medžiagą (jei yra) – teritorijos brėžiniai, schemos, vizualizacijos ir kita vaizdinė medžiaga (įrašyta į laikmeną word, jpg, pdf formatais);

10.5. nuotraukas, videomedžiagą, atspindinčią pateiktos teritorijos kraštovaizdį (visumą) ir atskirus jo elementus, atliktus darbus, visuomenės aktyvumą tvarkant ir prižiūrint teritoriją (5–15 nuotraukų, ne daugiau 3 min. videomedžiagos);

10.6. kitą, teikėjų nuomone, svarbią informaciją (pagal vertinimo kriterijus).

11. Paraiškas dalyvauti konkurse pagal etnografinius regionus priima Etninės kultūros globos tarybos sekretoriato specialistai regionams arba regioninių tarybų nariai:

11.1. Aukštaitijos regione:

Vitalija Vasiliauskaitė, tel. +370 699 04991, el. p. etnoaukštaitija@gmail.com, Vasario 16-osios g. 23, LT-35185 Panevėžys (Panevėžio kraštotyros muziejus);

11.2. Dzūkijos (Dainavos) regione:

Giedrė Trakytė, tel. +370 620 75121, el. p. etnolangas@lrs.lt, J. Tumo-Vaižganto g. 4-1, LT-01108 Vilnius (Etninės kultūros globos tarybos sekretoriatas);

11.3. Mažosios Lietuvos regione:

Regina Jokubaitytė, tel. +370 699 04990, el. p. mazojilietuva@gmail.com, Lietuvininkų g. 6, LT-99134 Šilutė (Šilutės kultūros centras);

11.4. Suvalkijos (Sūduvos) regione:

Valentinas Jazerskas, tel. +370 699 04992, el. p. etnosuduva@gmail.com, S. Daukanto g. 15, LT-44305 Kaunas (Tautodailininkų sąjunga);

11.5. Žemaitijos regione:

Sigita Dacienė, tel. +370 699 04993, el. p. etnozemaitija@gmail.com, Respublikos g. 32, LT-87333 Telšiai, (Telšių rajono savivaldybė).

IV SKYRIUS

VERTINIMO TVARKA IR KRITERIJAI

12. Konkursui vykdyti ir geriausiai etnokultūrinių regionų kraštovaizdį atspindinčioms teritorijoms išrinkti sudaromos: I etape – regioninės vertinimo komisijos, II etape – nacionalinė vertinimo komisijos.

13. Regioninės vertinimo komisijos tvirtinamos Etninės kultūros globos tarybos pirmininko sprendimu. Regioninę komisiją sudaro: 2/3 Etninės kultūros globos tarybos atitinkamo regiono tarybos nariai. Į regioninę komisiją rekomenduojama įrašyti savivaldybių kraštovaizdžio architektus, architektus, kultūros paveldo specialistus, seniūnus, valstybinių institucijų ar įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, bendruomenių, mokyklų atstovus.

14. Nacionalinės vertinimo komisijos sudėtį tvirtina Lietuvos Respublikos aplinkos ministras. Komisija turi teisę esant reikalui papildomai pasitelkti atitinkamos srities specialistų.

15. 12–14 punktuose išvardintų komisijų sprendimai priimami ir įforminami protokolais, dalyvaujančių posėdyje komisijos narių balsų dauguma, kai dalyvauja daugiau kaip pusė komisijos narių (arba juos pavaduojančių atstovų).

16. Teritorijos vertinamos pagal nuostatų 2 priede pateiktus kriterijus.

17. Regioninės komisijos išrenka daugiausia balų surinkusias, bet ne daugiau kaip 7 teritorijas iš regiono. Informaciją apie išrinktas teritorijas ir susijusią medžiagą (paraišką su papildoma informacija) teikia nacionalinei vertinimo komisijai.

18. Nacionalinė vertinimo komisija iš regioninių komisijų pateiktų teritorijų išrenka 15 teritorijų.

V SKYRIUS

KONKURSO LAIMĖTOJŲ APDOVANOJIMO TVARKA

19. Konkurso I etapo metu atrinktos teritorijos paskelbiamos Aplinkos ministerijos interneto ir Etninės kultūros globos tarybos interneto svetainėse, spaudoje.

20. Konkurso II etapo nugalėtojai apdovanojami Aplinkos ministerijos organizuojamame renginyje. Nugalėtojams įteikiamos atminimo lentos, apdovanojami padėkos raštais, organizatorių ir rėmėjų dovanomis.

**ETNOKULTŪRINIUS REGIONUS ATSPINDINČIO KRAŠTOVAIZDŽIO ATRANKOS
KONKURSO DALYVIO PARAIŠKA**

Etnografinis regionas

Teritorijos pavadinimas (adresas, koordinatės)

.....

Teritorijos adresas (savivaldybės, seniūnijos, miestelio, kaimo pavadinimas)

.....

Teritorijos apytikslis plotas (ha ar km²)

Duomenys apie konkurso dalyvį (paraiškos teikėją):

fizinio/juridinio asmens vardas, pavardė/pavadinimas

.....

adresas/buveinė

.....

Asmuo ryšiams

(vardas, pavardė, pareigos, telefonas, el. paštas)

.....

PAPILDOMA INFORMACIJA

(pagal nuostatų 10 p.)

Etnokultūrinius regionus atspindinčio
kraštovaizdžio atrankos konkurso
nuostatų
2 priedas

.....
(konkurso komisijos pavadinimas)

.....
(vertinamos teritorijos pavadinimas)

.....
(vertinamos teritorijos adresas)

.....
(asmenys ryšiams)

**ETNOKULTŪRINIUS REGIONUS ATSPINDINČIO KRAŠTOVAIZDŽIO
TERITORIJŲ ATRANKOS VERTINIMO LENTELĖ**

Teritorija vertinama iki 100 balų pagal šiuos kriterijus:

Eil. Nr.	Vertinimo kriterijai	Balai	
1.	Bendras vertinamos teritorijos estetinis vaizdas (tradicinių, istoriškai susiklosčiusių ir etnografiniam regionui būdingų bruožų atspindėjimas, aplinkos autentiškumas, istorinio ir gamtinio kraštovaizdžio dermė). Vertinama iš skirtingų stebėjimo, apžvalgos taškų (regyklų, perspektyvų ir kt.).	iki 16	
2.	Etnografiniam regionui būdingos architektūros išsaugojimas ir puoselėjimas vertinamoje teritorijoje (tradiciniai statiniai, sodybų planinė ir erdvinė struktūra, tradiciniai žemės naudojimo būdai, vietovės užstatymo pobūdis, ryšys su kultūriniu kraštovaizdžiu, santykis su gretimybėmis) ir dermė su nauja architektūra.	iki 13	
3.	Naujos, modernios architektūros statinių, įrenginių, gamybos ir statybos technologijų pritaikymas ir dermė su etnografinius bruožus išsaugojusiu kraštovaizdžiu.	iki 7	
4.	Etnografiniam regionui būdingų apželdinimo tradicijų puoselėjimas (būdingų medžių rūšių sodinimas, sodinimo vietos parinkimas, darželių, sodų tvarkymas).	iki 10	
5.	Mažosios kraštovaizdžio architektūros tradicinių statinių ir jų elementų (mažoji sakralinė architektūra – kryžiai, koplytstulpiai ir kt.) vertinamoje teritorijoje tvarkymas, priežiūra. Tradicijų atspindys naujuose mažosios architektūros statiniuose.	iki 5	
6.	Asociacijas su regiono savitumu keliančių, simbolių kraštovaizdžio elementų apsauga, jų vertės išryškinimas ir atskleidimas (šlaitų, vandens telkinių pakrančių tinkamas tvarkymas, senų medžių, medžių alėjų, riedulių apsauga ir kt.).	iki 10	
7.	Etnografinių objektų ir juos supančios aplinkos autentiškumo išsaugojimas ir pritaikymas vertinamoje teritorijoje (malūnas, užtvanka, karčema, užeiga ir kita).	iki 12	
8.	Edukacinės veiklos, susijusios su etnografinio regiono specifika plėtojimas (visuomenės informavimas, ugdymas, tyrimai, apklausos, gyventojų švietimas, konsultavimas ir kt.).	iki 8	

9.	Tradicijomis pagrįstų turizmo, rekreacijos, kitų paslaugų teikimas ir propagavimas.	iki 5	
10.	Tradicinių bendruomenių gyvybingumas, regioninis tapatumas, vietos bendruomenės dalyvavimas tradicinio kraštovaizdžio puoselėjimo veikloje.	iki 11	
11.	Kiti komisijų pasiūlyti vertinimo kriterijai (sėkmingas bendradarbiavimas su įvairiomis institucijomis įgyvendinant teritorijos planavimo, strateginius dokumentus, išskirtinių idėjų pritaikymas sprendžiant specifines tradicinio kraštovaizdžio tvarkymo problemas, biologinės įvairovės saugojimas ir kt.).	iki 3	
Iš viso:		iki 100	

